

Lagmannens kansli

Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande över betänkandet En lag om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland

Ext dnr Fö2018/00578/RS

Utifrån den verksamhet som tingsrätten bedriver finns det inte anledning att rikta några särskilda synpunkter mot förslaget. Med hänsyn till att förslaget rör konstitutionellt viktiga frågor måste det dock hanteras med särskild noggrannhet och vissa aspekter av förslaget bör belysas.

För att Sverige ska kunna ta emot militärt stöd av Finland för att möta ett väpnat angrepp krävs idag ett medgivande av riksdagen. Det samma gäller frågan om Sverige på begäran av Finland ska sätta in styrkor för att upptäcka eller avvisa en kränkning av finskt territorium. Lagförslaget innebär att huvudregeln om att riksdagen fattar beslut i denna typ av frågor frångås och att regeringen ges möjlighet att fatta operativa beslut.

En utgångspunkt för utredningen är att regeringsbeslutet måste fattas med skyndsamhet. Varje enskilt beslut ska dessutom innefatta en mängd olika detaljer kring uppdragets omfattning och förutsättningar. Beslutet ska omfatta uppgifter om bl.a. stödets omfattning, inklusive tid och geografi, lednings- och lydnadsförhållanden, finska styrkors straffrättsliga och disciplinära befogenheter gentemot egen person och maktbefogenheter gentemot svenska medborgare. Kraven på detaljer och skyndsamhet medför att det finns en risk för att beslutsprocessen blir sårbar. Möjligen bör utredningen överväga en lösning där detaljfrågor kan hanteras av en myndighet under regeringen.

Förslaget med en ändrad beslutsordning motiverar utredningen med ett behov av skyndsamhet. Tingsrätten ifrågasätter inte i och för sig att det finns ett behov av ett gott samarbete med finska myndigheter och det föreslagna samarbetet måste kunna ske på ett verkningsfullt och effektivt sätt. I en situation där Sverige är utsatt för ett väpnat angrepp får det typiskt sett antas att beslut måste fattas med skyndsamhet. När det däremot gäller frågan att sätta in svenska styrkor för att hindra kränkningar av finskt territorium är skyndsamhetsbehovet inte lika

tydligt och det kan ifrågasättas om det är nödvändigt att regeringen fattar beslut i alla dessa fall utan att inhämta riksdagens godkännande. Begreppet ”hindra kränkningar” ska anses innefatta att upptäcka och avvisa kränkningar. Vad som avses med att *upptäcka* och *avvisa* synliggörs inte i lagförslaget och i denna del krävs ett förtydligande. I utredningen påtalas att kränkning av en stats territorium kan ske med mycket kort varsel och att det då krävs ett snabbt agerande för att ett avvisande ska vara aktuellt. För att svenska styrkor ska kunna bidra till att upptäcka och avvisa kränkningar av finskt territorium torde det då krävas en mer konstant närvaro av svenska styrkor i eller vid finskt territorium. I de fall då de svenska styrkornas uppdrag utgörs av exempelvis återkommande bevakning av ett område borde det kunna planeras med sådan framförhållning att riksdagens godkännande kan inväntas i frågan.

Utredningen föreslår vidare att regeringen ska kunna ge finska styrkor som agerar på svensk mark maktbefogenheter gentemot enskilda både när regeringen begär finsk assistans med att möta ett väpnat angrepp eller hindra en kränkning av svenskt territorium. Det gäller alltså såväl i fredstid som i krigstid. Vilka befogenheter de finska styrkorna ska ha beror på fall till fall och ska definieras i det enskilda regeringsbeslutet. Även om Sveriges suveränitet kan stå på spel i händelse av väpnat angrepp kan inte en annan stat ges maktbefogenhet gentemot svenska medborgare utan att gränserna för befogenheten är klart avgränsad och förslaget väl övervägt. Som nämnt ovan riskerar beslutsprocessen där regeringsbeslutet ska innefatta en mängd detaljer sårbart vilket inte är tillfredställande när det gäller en så pass viktig fråga som annan stats maktbefogenhet gentemot enskilda svenska medborgare.

Utöver vad som framgått ovan behöver förslaget förtydligas på ett antal punkter, bl.a. när det gäller förutsättningarna för utlämnandet av sekretessbelagda uppgifter till finska myndigheter, och vilka krav på språkkunskaper eller tillgång till tolk som ska ställas på de finska styrkorna i samband med att de utövar maktbefogenheter gentemot svenska medborgare.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Gudrun Antemar. Den administrativa fiskalen Joanna Björklund har varit föredragande.

Gudrun Antemar

Joanna Björklund